

100
LECIE
PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI PRACY

OD WIEKU NA RZECZ
OCHRONY PRACY

Program działania Państwowej Inspekcji Pracy w roku 2019 oraz na lata 2019-2021

Warszawa, luty 2018

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Od wieku na rzecz ochrony pracy

W styczniu 2019 r. przypada jubileusz 100-lecia Państwowej Inspekcji Pracy, powołanej do życia na mocy dekretu podpisanego przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego u progu niepodległości. Na przestrzeni lat – mimo przekształceń strukturalnych przemysłu na świecie, rozwoju nowych form organizacji pracy i zatrudnienia, umiędzynarodowienia rynków pracy – nie zmieniła się rola inspekcji.

Skuteczne egzekwowanie przepisów prawa pracy stanowi misję Państwowej Inspekcji Pracy. Służą temu ukierunkowane kontrole oraz działania prewencyjne zmierzające do poszanowania praworządności i ograniczenia zagrożeń zawodowych.

Opracowywany rokrocznie *Program* jest podstawowym dokumentem określającym kierunki działania urzędu. Na etapie prac planistycznych PIP zwraca się do instytucji zewnętrznych (ministerstw i urzędów centralnych, organów kontroli warunków pracy, organizacji pracodawców i związków zawodowych) z prośbą o zgłaszanie problemów, które powinny być zbadane; wszystkie sugestie są wnikliwie analizowane.

Bierzemy pod uwagę wyniki wcześniejszych kontroli, a także dane statystyki publicznej dot. wypadkowości przy pracy i chorób zawodowych; uwzględniamy założenia wspólnotowych strategii na rzecz bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zewnętrzne informacje o naruszeniach prawa w zakładach różnych branż, w tym uwagi parlamentarzystów, skargi pracowników i związków zawodowych oraz sygnały – często ze strony pracodawców – wskazujące na niejasność lub brak regulacji prawnych. Państwowa Inspekcja Pracy prowadzi również monitoring mediów, które są często pierwszym źródłem wiedzy o nieprawidłowościach.

Czynnikiem istotnie warunkującym skuteczność działań PIP jest współpraca międzyinstytucjonalna zarówno na poziomie krajowym, jak i na szczeblu Unii Europejskiej. Wspólne projekty, wymiana doświadczeń w zakresie metodyki kontroli, prewencji i promocji, a także szkolenia kadry własnej i partnerów związkowych oraz pracodawców, budują jednolity system zasad. Wypracowane strategie działania, na co zwracano uwagę podczas 74. posiedzenia Komitetu Wyższych Inspektorów Pracy (SLIC), pozwalają z większym sukcesem realizować zadania wspólne na europejskim rynku pracy, jak choćby zwalczanie pracy nierejestrowanej czy naruszeń przepisów dotyczących pracowników tymczasowych i agencji zatrudnienia.

PRIORYTETY W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA PRACY I OCHRONY ZDROWIA:

- koncentracja działań kontrolnych i prewencyjnych **w obszarach** aktywności gospodarczej **o najwyższej wypadkowości i najwyższym poziomie zagrożeń** zawodowych;
- **eliminowanie bezpośrednich zagrożeń wypadkowych oraz ograniczanie wpływu niebezpiecznych lub szkodliwych czynników** środowiska pracy na pracowników (tj. eliminowanie niebezpiecznych metod pracy i jej niewłaściwej organizacji oraz poprawa ergonomii).

Zadania priorytetowe dla ochrony zdrowia i życia w środowisku pracy, realizowane w formie kompleksowych działań o charakterze kontrolnym i doradczo-prewencyjnym, są ujęte w szczególności w **długofalowym programie** działań PIP na lata 2019-2021.

Długofalowy plan obejmuje następujące zagadnienia:

Ograniczanie zagrożeń wypadkowych poprzez wdrożenie elementów zarządzania bezpieczeństwem pracy w zakładach, w których wystąpiły wypadki przy pracy

Inspektorzy oceniają skuteczność zarządzania bhp w kontekście zapobiegania urazom, którym ulegają pracownicy w zakładach wytypowanych do kontroli. Zweryfikowane zostaną: poprawność ustalania przyczyn wypadków przy pracy, uwzględnianie wniosków prewencyjnych w ocenie ryzyka zawodowego oraz skuteczność zastosowanych środków prewencyjnych zmniejszających ryzyko wypadkowe. Inspektorzy zwrócą szczególną uwagę na ocenę ryzyka zawodowego w odniesieniu do prac, podczas których doszło do wypadków, jak również na spójność środków profilaktycznych wynikających z tej oceny ze środkami ustalonymi w postępowaniu wypadkowym. Przewidziane są działania prewencyjne ukierunkowane na motywowanie pracodawców do większego zaangażowania na rzecz bezpieczeństwa pracy. W powtarzających się przypadkach rażących naruszeń przepisów bhp inspektorzy będą kierować wnioski do ZUS o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe.

Bezpieczeństwo w wytypowanych zakładach o wysokiej skali zagrożeń

Skontrolowane zostaną zakłady uwzględnione w programie wzmożonego nadzoru, charakteryzujące się dużą liczbą osób pracujących w warunkach zagrożenia czynnikami niebezpiecznymi lub szkodliwymi dla zdrowia. Działania o charakterze kontrolno-prewencyjnym, podobnie jak w latach poprzednich, prowadzone będą również w zakładach, w których występują substancje niebezpieczne w ilościach wskazujących na wysokie ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w tym zwłaszcza w branży paliwowej, azotowej i energetycznej.

Inspektorzy zweryfikują zgodność zakładowych procedur z przepisami bhp, szczególnie pod kątem szacowania ryzyka zawodowego przy wykonywaniu określonych prac. Oceniają prawidłowość organizacji pracy, a także skuteczność zarządzania bezpieczeństwem pracy przez pracodawców.

Bezpieczeństwo i higiena pracy w zakładach, w których występuje narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym

Do Centralnego Rejestru dot. czynników rakotwórczych i mutagennych napływa coraz więcej zgłoszeń o występowaniu takich czynników w środowisku pracy. Inspekcja rozpocznie w 2019 r. długofalowe działania kontrolne korespondujące z celami kampanii Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy: substancje niebezpieczne pod kontrolą”.

Kontrolami objęci zostaną:

- pracodawcy, którzy przekazali do okręgowego inspektoratu pracy informację (przede wszystkim za 2018 r. lub po rozpoczęciu działalności w roku kontrolnym, tj. 2019 r.) o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (co wynika z realizacji obowiązku określonego w § 4 ust. 2 *rozporządzenia Ministra Zdrowia z 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy*);
- pracodawcy, u których występują ww. czynniki i którzy nie dopełnili obowiązku informacyjnego, o jakim mowa wyżej.

Celem kontroli jest sprawdzenie poziomu przestrzegania przepisów dotyczących substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy oraz eliminacja nieprawidłowości w tym zakresie prowadząca do poprawy bezpieczeństwa pracy.

W 2019 r. przewidziane są także kontrole w innych sektorach i branżach charakteryzujących się występowaniem wielu czynników niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia:

Budownictwo

Zakres przedmiotowy dotychczasowych kontroli prowadzonych w budownictwie rozszerzony zostanie

w 2019 r. o budowy infrastruktury kolejowej. W najbliższych latach przewiduje się intensywne prace remontowo-budowlane w sektorze kolejowym i zaangażowanie wielu firm wykonawczych w procesy inwestycyjno-budowlane. Prace specjalistyczne będą realizowane częściowo bez wyłączenia remontowanych tras z ruchu pociągów, co spowoduje wzrost ryzyka wypadków przy pracy i zagrożeń publicznych.

Celem kontroli jest eliminowanie nieprawidłowości w sferze bezpieczeństwa pracy i ograniczanie zagrożeń wypadkowych, które dotyczą tysięcy osób pracujących na terenach budów.

Bezpieczeństwo w przemyśle spożywczym

W ubiegłych latach odnotowywano liczne i poważne wypadki przy obsłudze maszyn i przy innych pracach w przemyśle spożywczym. Celem planowanych kontroli – ukierunkowanych na zakłady prowadzące działalność w zakresie przetwarzania i konserwowania owoców i warzyw – jest poprawa bezpieczeństwa wykonywania prac związanych z obróbką wstępną surowców oraz przygotowywaniem wyrobów gotowych. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na przestrzeganie przepisów bhp w procesie przetwórstwa owoców i warzyw z wykorzystaniem zautomatyzowanych linii technologicznych, a także przy pracach związanych z pakowaniem wyrobów gotowych i/lub półproduktów oraz ich przechowywaniem.

Kontrole obejmą szerokie spektrum zagadnień bezpieczeństwa pracy, w tym zwłaszcza: przygotowanie pracowników do pracy, wypadkowość, ocenę ryzyka zawodowego, czynniki niebezpieczne, szkodliwe, uciążliwe, procesy pracy, środki ochrony indywidualnej, maszyny i urządzenia techniczne (ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa obsługi linii technologicznych oraz urządzeń chłodniczych i mrozących), transport i magazynowanie (w tym ręczne prace transportowe).

Działania PIP pozwolą ocenić poziom bezpieczeństwa pracy i wskazać najistotniejsze problemy ochrony pracy w tej grupie zakładów.

Bezpieczeństwo w leśnictwie

Wysoki poziom zagrożeń dla życia i zdrowia osób pracujących w zakładach usług leśnych wymaga kontynuacji kontroli przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy pozyskiwaniu, zrywce i transporcie drewna. Inspektorzy ocenią organizację pracy, przygotowanie pracowników i osób świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych do bezpiecznego wykonywania zadań, koordynację prac na określonym obszarze leśnym przez różnych pracodawców (zleceniodawców) oraz ich podwykonawców, a także zaangażowanie nadleśnictw w organizowanie pracy zgodnie z przepisami przez podmioty wyłonione w ramach przetargów. Kontrole mają na celu ograniczenie liczby wypadków przy pracy, zwłaszcza ciężkich lub śmiertelnych, do których dochodzi podczas prac w lesie oraz ocenę poziomu ochrony zdrowia pracowników leśnych.

Równolegle realizowany będzie program prewencyjny „Zdobądź Dyplom PIP” – dla zakładów usług leśnych.

Narażenie pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych w gospodarce komunalnej

Liczne zagrożenia zawodowe w zakładach gospodarki komunalnej wymagają sprawdzenia warunków pracy osób zatrudnionych przy gospodarowaniu odpadami komunalnymi oraz oceny przestrzegania przepisów bhp z uwzględnieniem narażenia na działanie szkodliwych czynników biologicznych (wirusy, bakterie chorobotwórcze, grzyby). Dotychczasowe rutynowe kontrole wykazały nierespektowanie wymogów bezpieczeństwa. Ujawnione nieprawidłowości stwarzały duże zagrożenia wypadkowe oraz prawdopodobieństwo wystąpienia zachorowań na choroby zawodowe.

W 2019 r. kontrolami objęte zostaną zakłady zajmujące się segregacją odpadów komunalnych. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na problematykę zagrożeń biologicznych, chemicznych oraz zagrożeń dla układu mięśniowo-szkieletowego. Przedmiotem kontroli będą także zagadnienia dot. przygotowania pracowników do pracy, oceny ryzyka zawodowego, działalności służby bhp, organizacji stanowisk pracy, stosowania właściwych środków ochrony indywidualnej oraz stanu pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

Bezpieczeństwo i higiena pracy w przedsiębiorstwach rolnych

Kontrole ukierunkowane zostaną na zakłady zajmujące się chowem i hodowlą kur oraz produkcją jaj; celem jest przede wszystkim ograniczenie zagrożeń wypadkowych i zdrowotnych osób, które są zatrudnione w ww. zakładach. Inspektorzy zbadają takie zagadnienia, jak przygotowanie pracowników do pracy, w tym poddanie pracowników obowiązkowym badaniom lekarskim i szkoleniom bhp, wypadkowość (analiza przyczyn i powtarzalność zdarzeń wypadkowych), zapadalność na choroby zawodowe, ocena ryzyka zawodowego, działalność służby bhp, występowanie czynników niebezpiecznych, szkodliwych i uciążliwych (ze szczególnym uwzględnieniem czynników biologicznych oraz pyłów organicznych pochodzenia zwierzęcego), zapewnienie i stosowanie właściwych środków ochrony indywidualnej, transport i magazynowanie (w tym ręczne prace transportowe).

Kontrole, które obejmą również problematykę legalności zatrudnienia (patrz str. 8), pozwolą na dokonanie ogólnej oceny stanu praworządności i bezpieczeństwa pracy oraz ukierunkowanie dalszych działań kontrolnych w przedsiębiorstwach rolnych.

Bezpieczeństwo i higiena pracy przy eksploatacji, remontach i konserwacji sieci podziemnych

Z uwagi na duże zagrożenia czynnikami niebezpiecznymi oraz szkodliwymi dla zdrowia występującymi przy pracach remontowo-konserwacyjnych sieci podziemnych, w tym wodno-kanalizacyjnych, zaplanowano kontrole przestrzegania przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

Działania kontrolne będą prowadzone podczas prac przy usuwaniu awarii lub podczas czyszczenia, eksploatacji i remontów sieci. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na zagrożenia wynikające z prac wykonywanych w wykopach,

zbiornikach zamkniętych, w narażeniu na hałas i miejscowe drgania mechaniczne, w zmiennych warunkach atmosferycznych oraz z prac prowadzonych w obrębie pasa drogowego na jezdniach i chodnikach, często bez wstrzymania ruchu pojazdów.

Inspektorzy sprawdzą również, czy przestrzegane są przepisy dotyczące przygotowania pracowników do pracy, oceny ryzyka zawodowego, środków ochrony indywidualnej, a także zapewnienia pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

Bezpieczeństwo pracy w zakładach produkujących wyroby tartaczne i wyroby z drewna

Nadal wysoki wskaźnik wypadkowości w tej grupie zakładów uzasadnia kontynuowanie kontroli ukierunkowanych na ograniczenie zagrożeń dla życia i zdrowia pracujących w sektorze przetwórstwa drewna.

Przedmiotem kontroli będą zagadnienia dot. badań lekarskich i szkoleń z zakresu bhp, prawidłowości oceny ryzyka zawodowego, funkcjonowania służby bhp, przeprowadzania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy (z uwzględnieniem pyłów i substancji/mieszanin o działaniu rakotwórczym), procesów pracy (w tym organizacji pracy przy procesach suszenia tarcicy i impregnacji drewna oraz identyfikacji zagrożeń wybuchowych), eksploatacji maszyn i urządzeń technicznych, a także transportu i magazynowania. Szczególna uwaga zwrócona zostanie na przestrzeganie przepisów i zasad bezpiecznego organizowania oraz wykonywania pracy przy obróbce drewna.

Działania zaplanowane na rok 2019 stanowią kontynuację kontroli podjętych w latach 2017-2018 (w ramach kampanii prewencyjno-kontrolnej „Włącz bezpieczeństwo przy obróbce drewna”). Pozwoli to wzmocnić i rozszerzyć już uzyskane efekty w postaci poprawy warunków pracy w ww. branży.

Jak co roku prowadzone będą kontrole:

- maszyn, urządzeń, środków ochrony indywidualnej oraz wyrobów pirotechnicznych w zakresie zgodności z **wymaganiami zasadniczymi** przed wprowadzeniem ich do obrotu lub oddaniem do użytku; przy czym w 2019 r. szczególna uwaga zostanie zwrócona na **maszyny do robót ziemnych i drogowych** oraz **środki ochrony głowy**;
- realizacji obowiązków nałożonych na pracodawców przez **unijne rozporządzenia dotyczące chemikaliów**, tj. REACH i CLP;
- warunków pracy **osób niepełnosprawnych** w zakładach pracy chronionej i zakładach aktywności zawodowej oraz zakładach otwartego rynku pracy pod kątem organizacji przez pracodawców stanowisk pracy z uwzględnieniem dysfunkcji tej grupy pracowników;
- przestrzegania przepisów bhp podczas usuwania wyrobów zawierających **azbest** z obiektów budowlanych i przemysłowych;
- **zamkniętego użycia GMM i GMO** oraz kontrole związane z wnioskami o wydanie zezwolenia Ministra Środowiska na prowadzenie zakładów inżynierii genetycznej.

Ponadto kontynuowane będą kontrole spełniania obowiązków wynikających z **ustawy Prawo energetyczne** w zakresie: posiadania koncesji dotyczących paliw ciekłych; wpisu do rejestru podmiotów przywożących; zgłoszenia do Prezesa URE informacji o rodzajach i lokalizacji infrastruktury paliw ciekłych.

Z uwagi na nieprawidłowości związane ze stosowaniem **substancji i mieszanin chemicznych** zaliczanych do prekursorów narkotyków oraz unieważnianie lub zawieszanie ich rejestracji w Europejskiej Agencji Chemicznej konieczne będą kontrole PIP w zakresie spełnienia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy dla tych czynników chemicznych. Biuro ds. Substancji Chemicznych weryfikuje obecnie prawidłowość rejestracji i w uzasadnionych przypadkach może zwrócić się do krajowych organów nadzoru i kontroli o sprawdzenie prawidłowości deklarowanych warunków, w tym dotyczących np. magazynowania chemikaliów, co należy do kompetencji inspekcji pracy.

PRIORYTETY W ZAKRESIE PRAWNEJ OCHRONY PRACY:

- ograniczenie skali naruszeń przepisów **o czasie pracy** oraz **wypłacie wynagrodzeń** i innych świadczeń ze stosunku pracy ze względu na ciągle wysoki poziom nieprawidłowości i ich społeczne skutki;
- ocena skali zawierania **umów cywilnoprawnych** w warunkach właściwych dla stosunku pracy; w niektórych branżach, np. w budownictwie, handlu, gastronomii, umowy prawa cywilnego zawierane są wyraźnie w celu ograniczenia kosztów zatrudnienia;
- weryfikacja prawidłowości wypłaty wynagrodzenia w wysokości wynikającej z **minimalnej stawki godzinowej** osobom świadczącym pracę na podstawie umów zlecenia i umów o świadczenie usług (w powiązaniu ze zwalczaniem zjawiska zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach właściwych dla stosunku pracy).

W 2019 r. prowadzone będą kontrole m.in. w następującym zakresie:

Przestrzeganie zakazu zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy

Wysoki poziom naruszeń art. 22 § 1 Kodeksu pracy wymaga kontynuowania kontroli zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach właściwych dla umowy o pracę w różnych branżach, zwłaszcza w przedsiębiorstwach budowlanych, przedsiębiorstwach prowadzących działalność gastronomiczną i hotelarską, a także w agencjach ochrony osób i mienia, z których napływa do PIP wiele sygnałów o nadużywaniu ww. umów. Inspektorzy ocenią w kontrolowanych zakładach skalę świadczenia pracy zwłaszcza na podstawie umów zlecenia i umów o dzieło, a także umów z osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą w warunkach właściwych dla stosunku pracy.

Wypłata minimalnego wynagrodzenia dla osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych

Osoby wykonujące pracę na podstawie umów zlecenia lub umów o świadczenie usług mają zagwarantowaną od stycznia 2017 r. minimalną stawkę godzinową. Wcześniej przepisy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę dotyczyły wyłącznie pracowników, czyli osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy. Państwowa Inspekcja Pracy jest zobowiązana do kontroli przestrzegania przepisów *ustawy z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę* również w zakresie wypłacania minimalnej stawki godzinowej. Przewidziane są zarówno kontrole planowe, jak i stanowiące reakcję na skargi. Inspektorzy odwiedzą głównie te branże, w których skala nieprawidłowości ujawnionych w ubiegłych latach jest znacząca, jak również te, w których zawiera się najwięcej umów cywilnoprawnych.

Ocena przestrzegania przepisów dotyczących zawierania umów terminowych

W różnych branżach będą weryfikowane umowy na okres próbny i na czas określony pod kątem poprawności stosowania przepisów Kodeksu pracy o umowach terminowych, obowiązujących od 2016 r. W przypadku umów o pracę na okres próbny inspektorzy sprawdzą, czy przestrzegany jest m.in. maksymalny okres, na jaki może być zawarta taka umowa. Natomiast przy zawieraniu umów o pracę na czas określony skontrolują respektowanie m.in. ograniczeń określonych w art. 25¹ § 1 Kodeksu pracy, obowiązku wynikającego z art. 29 § 1¹ Kodeksu pracy, okresu wypowiedzenia takiej umowy o pracę.

Czas pracy oraz wypłata wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy

Przepisy o czasie pracy i wypłacie należności ze stosunku pracy nadal należą do regulacji prawnych najczęściej naruszanych przez pracodawców. Kontynuowanie działań w zakładach różnych branż uzasadniają zatem dotychczasowe wyniki kontroli, a także skargi poszkodowanych pracowników (corocznie skargi dotyczące spraw płacowych i czasu pracy stanowią ponad 40% ogółu skarg zgłoszonych do PIP). Prowadzone będą konsekwentne kontrole sprawdzające u pracodawców łamiących przepisy w sposób szczególnie rażąco.

Dodatkowo przewiduje się kontrole ukierunkowane na sprawdzenie przestrzegania przepisów **o czasie pracy** w:

- **korporacjach**

Celem kontroli jest ustalenie stanu przestrzegania przepisów o czasie pracy w podmiotach o charakterze korporacyjnym. Kontrolami objęte będą w szczególności podmioty prowadzące działalność związaną z usługami finansowymi (włączając ubezpieczenia, reasekurację, działalność powiązaną z funduszami emerytalnymi oraz działalność pomocniczą w stosunku do usług finansowych), prawniczymi i analitycznymi, usługami telekomunikacyjnymi, usługami w zakresie technologii informatycznych i komputerowych oraz podmioty świadczące usługi pocztowe i kurierskie;

- jednostkach **samorządu terytorialnego**, urzędach **administracji państwowej**

Zadanie będzie realizowane w podmiotach wymienionych w art. 2 ustawy z 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych. Kontrole jednostek samorządu terytorialnego obejmą m.in. urzędy marszałkowskie oraz wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne, starostwa powiatowe oraz powiatowe jednostki organizacyjne, urzędy gmin, jednostki pomocnicze gmin, gminne jednostki budżetowe i samorządowe zakłady budżetowe.

Zakres przedmiotowy kontroli, zarówno w jednostkach samorządu terytorialnego, jak i w urzędach administracji państwowej, uwzględni w szczególności zagadnienia dotyczące: zapewnienia odpoczynków dobowych i tygodniowych, pracy ponadwymiarowej, a także pracy porze nocnej oraz w niedziele i święta.

Edukacja – przestrzeganie przepisów prawnej ochrony pracy

Przeprowadzone zostaną kontrole w publicznych placówkach oświatowych (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, zespoły szkół, ośrodki szkolno-wychowawcze), dla których organami prowadzącymi są jednostki samorządu terytorialnego. Przedmiotem analizy inspektorów będą zwłaszcza umowy okresowe zawarte z nauczycielami, urlopy wypoczynkowe, wypłata wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, fundusz socjalny.

Z uwagi na wejście w życie z dniem 1 września 2018 r. zmian w ustawie z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela wynikających z ustawy z 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych konieczne jest dokonanie oceny stosowania jej przepisów.

Przestrzeganie przepisów dotyczących pracowniczych planów kapitałowych

W związku z uchwaleniem ustawy z 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych zaplanowane zostały kontrole spełniania obowiązków wynikających z tej ustawy, a w szczególności:

- obowiązku zawierania umów o prowadzenie PPK i umów o zarządzanie PPK,
- obowiązku dokonywania wpłat do PPK.

Kontrole obejmą podmioty, które zatrudniają co najmniej 250 osób (według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.).

Ponadto przedmiotem kontroli PIP będzie m.in.:

- przestrzeganie przepisów dot. czasu jazdy i czasu postoju, obowiązkowych przerw i czasu odpoczynku **kierowców** (działania w ramach Krajowej Strategii Kontroli przepisów w tym zakresie) oraz czasu pracy kierowców;
- przestrzeganie przepisów o zatrudnianiu **młodych**;
- realizacja obowiązków dot. prowadzenia przez pracodawców **ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach** lub o szczególnym charakterze (na podstawie ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych). Organy Pań-

stwowej Inspekcji Pracy są uprawnione do nakazania pracodawcy, by umieścić pracownika w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a także wykreślić go z ewidencji oraz do sporządzenia korekty wpisu dokonanego w tej ewidencji.

KONTROLE KOMPLEKSOWE

Opieka zdrowotna – przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp

Kontynuowane będą kontrole podmiotów prowadzących działalność leczniczą, w tym ambulatoryjne świadczenia zdrowotne. W aspekcie prawnej ochrony pracy zakres kontroli obejmie stosunek pracy (ze szczególnym uwzględnieniem problematyki dotyczącej udzielania przez lekarzy i pielęgniarki świadczeń zdrowotnych – jednocześnie na podstawie różnych stosunków prawnych – na rzecz kontrolowanych podmiotów), przestrzeganie przepisów o czasie pracy, wynagrodzeniu i innych świadczeniach ze stosunku pracy, urlopach wypoczynkowych, a także o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Inspektorzy PIP sprawdzą także przygotowanie pracowników do pracy (szkolenia bhp, badania profilaktyczne, ocenę ryzyka zawodowego). Szczegółowo przeanalizują: poziom narażenia pracujących na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia, w tym czynników rakotwórczych, stan wyposażenia pracowników w odzież, obuwie robocze i środki ochrony indywidualnej, a także zaistniałe zdarzenia wypadkowe (w tym zaktucia) oraz organizację kontroli stanu bhp przez osoby wykonujące zadania służby bhp.

Górnictwo – przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp

Przedmiotem szczególnej uwagi będą nieprawidłowości, które mogą skutkować zagrożeniami dla życia lub zdrowia pracowników kopalń oraz firm świadczących usługi górnicze. Inspektorzy sprawdzą przede wszystkim prawidłowość postępowań powypadkowych, w tym wiarygodność ustalonych okoliczności i przyczyn wypadków, zwłaszcza powtarzalnych. Skontrolują także przygotowanie do pracy pod kątem szkoleń z zakresu bhp, badań lekarskich i oceny ryzyka zawodowego; ocenią też nadzór nad warunkami pracy oraz wyposażenie pracowników w środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze. W zakresie prawnej ochrony pracy inspektorzy przeanalizują przestrzeganie norm czasu pracy, przepisów dotyczących odpoczynków (dobowego, tygodniowego), zachowania zasady udzielania co najmniej raz na 4 tygodnie niedziewolnej od pracy, organizacji pracy w skróconej normie czasu pracy ze względu na warunki klimatyczne (wymóg 6-godzinnej normy dobowej, organizacja pomiarów temperatury na stanowiskach pracy), a także regulacji prawnych dot. świadczenia pracy w godzinach nadliczbowych w warunkach przekroczenia NDS i NDN. Zakres przedmiotowy kontroli uwzględni również ocenę wpływu procesu restrukturyzacji na przestrzeganie przepisów w zakładach górniczych.

Handel – przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp

Oprócz zagadnień badanych rutynowo (m.in. nawiązanie i rozwiązywanie stosunku pracy, weryfikacja umów cywilnoprawnych, czas pracy), kontrole obejmą realizację postanowień *ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni*. W dni objęte zakazem handlu w okręgowych inspektoratach pracy będą działać telefony dyżurne, co umożliwi zgłoszenie informacji o placówkach otwartych wbrew przepisom. Taka forma pozyskiwania informacji służy efektywnemu doborowi placówek do kontroli, co potwierdzają dotychczasowe doświadczenia.

Kontrole w placówkach handlowych mają także umożliwić ocenę organizacji pracy pod względem spełniania wymogów bezpieczeństwa. Inspektorzy sprawdzą przygotowanie pracowników do pracy (badania lekarskie, szkolenia, dodatkowe kwalifikacje, np. do obsługi wózków jezdniowych), wyposażenie w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, przestrzeganie przepisów bhp dotyczących magazynowania i składowania towarów, organizację ręcznych prac transportowych (w tym respektowanie norm dźwignia kobiet i mężczyzn), a także funkcjonowanie służby bhp.

Program przewiduje kontynuowanie stałych zadań obejmujących kontrole legalności zatrudnienia obywateli polskich i cudzoziemców, kontrole agencji zatrudnienia i przestrzegania prawa wobec pracowników tymczasowych, prawidłowości delegowania pracowników na terytorium RP i z terytorium RP.

Legalność zatrudnienia obywateli polskich

Będzie weryfikowana m.in. w branżach, w których PIP najczęściej stwierdza nieprawidłowości (transport i gospodarka magazynowa, budownictwo, handel i naprawy), w podmiotach prowadzących działalność agencji pracy tymczasowej oraz działalność usługową związaną z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni, w podmiotach powierzających pracę sezonową w małych miejscowościach, w których następuje okresowy wzrost aktywności gospodarczej. Są to zwłaszcza placówki handlowe, punkty gastronomiczne, podmioty świadczące usługi hotelarskie lub inne usługi branży turystycznej i sportowo-rekreacyjnej. Szczególna uwaga w roku 2019 zwrócona będzie na małe placówki handlowe, w których pracę świadczy mniej niż 10 osób (mikroprzedsiębiorstwa).

Legalność zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców

Zostanie sprawdzona w czasie kontroli pracodawców lub przedsiębiorców zatrudniających obcokrajowców (głównie z państw spoza UE/EOG i Szwajcarii). W szczególności dotyczy to cudzoziemców wykonujących pracę na podstawie oświadczenia pracodawcy o powierzeniu pracy cudzoziemcowi (uproszczona procedura dostępu do polskiego rynku pracy) lub zezwolenia na pracę sezonową, a także cudzoziemców najliczniej migrujących na terytorium Polski, tj. obok obywateli Ukrainy, głównie obcokrajowców z Nepalu, Indii, Bangladeszu. Kontrolą objęte będą

zwłaszcza te branże, w których wcześniej często odnotowywano powierzenie pracy cudzoziemcom bez ważnego dokumentu pobytowego (przetwórstwo przemysłowe, usługi administrowania i budownictwo) oraz w których wystąpiło nasilenie skarg składanych przez cudzoziemców. Zakłada się również dalszą intensyfikację kontroli agencji zatrudnienia świadczących usługi pośrednictwa pracy (kierujących cudzoziemców do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej do podmiotów prowadzących działalność na terenie RP), agencji zatrudnienia i pracodawców użytkowników powierzających wykonywanie pracy cudzoziemcom w ramach pracy tymczasowej oraz firm zagranicznych delegujących cudzoziemców na i z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach świadczenia usług.

Legalność zatrudnienia w przedsiębiorstwach rolnych

Celem kontroli jest zwiększenie skuteczności działań PIP w zakresie egzekwowania w przedsiębiorstwach rolnych przepisów o legalności zatrudnienia zarówno w odniesieniu do obywateli polskich, jak i cudzoziemców. Sprawdzone zostanie przestrzeganie m.in. przepisów dotyczących zawarcia umowy o pracę (a w przypadku cudzoziemców również umów cywilnoprawnych) na piśmie, zgłoszenia osób pracujących do ubezpieczeń społecznych, opłacania składek na Fundusz Pracy, legalności wykonywania pracy przez cudzoziemca, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów w zakresie zezwoleń na pracę sezonową.

Kontrole obejmą również problematykę bezpieczeństwa i higieny pracy (patrz str. 5).

Agencje zatrudnienia i praca tymczasowa

W podmiotach świadczących usługi pośrednictwa pracy, w tym do pracy za granicą, a także kierowania cudzoziemców do zatrudnienia na terenie RP, pracy tymczasowej, poradnictwa zawodowego oraz doradztwa personalnego, kontrole dotyczyć będą ujawniania nielegalnych usług agencji, tj. bez wpisu do rejestru agencji zatrudnienia. W przypadku podmiotów zarejestrowanych inspektorzy zwrócą uwagę m.in. na: pobieranie nielegalnych opłat od osób korzystających z agencji, stosowanie praktyk dyskryminacyjnych, niezawieranie pisemnych umów pomiędzy agencją świadczącą usługę pośrednictwa pracy do pracy za granicą a osobą kierowaną oraz umów pomiędzy agencją a zagranicznym pracodawcą.

Kontrolami objęte będzie także obowiązek certyfikacji usługi kierowania cudzoziemców do podmiotów prowadzących działalność na terytorium kraju (nowe regulacje prawne służą wyeliminowaniu praktyk sprowadzania i zatrudniania cudzoziemców przez nielegalne agencje zatrudnienia). Inspektorzy sprawdzą również, czy realizowane są obowiązki zawierania z cudzoziemcami pisemnej umowy, informowania ich oraz podmiotu, do którego kierowany jest cudzoziemiec o zasadach dotyczących pobytu i pracy cudzoziemców, a także prowadzenia wykazu podmiotów, do których kierowani są cudzoziemcy oraz wykazu cudzoziemców.

Kontrole w agencjach pracy tymczasowej i u pracodawców użytkowników będą prowadzone zwłaszcza pod kątem przestrzegania maksymalnych okresów wykony-

wania pracy tymczasowej, eliminowania zatrudnienia cywilnoprawnego oraz egzekwowania zakazów i ograniczeń dotyczących wykonywania pracy tymczasowej. Sprawdzone będą także agencje, które powierzają pracę tymczasową cudzoziemcom z państw trzecich oraz te, w których nie kontrolowano ww. zagadnień w latach 2016-2018. Chodzi zwłaszcza o polskie agencje kierujące pracownikami tymczasowymi – w tym cudzoziemcami – do zagranicznych pracodawców użytkowników, w tym również w zakresie egzekwowania od pracodawcy użytkownika bezpiecznych i higienicznych warunków pracy dla tej grupy pracujących oraz przeciwdziałania dyskryminowaniu pracowników, np. w kwestii ustalania wynagrodzeń. Kontrole uwzględnią wynik monitorowania mediów, zwłaszcza pod kątem nielegalnego prowadzenia agencji zatrudnienia i nieprzebrzegania zakazu dyskryminacji.

Delegowanie pracowników do Polski w ramach świadczenia usług

Ustawa z 10 czerwca 2016 r. o delegowaniu pracowników w ramach świadczenia usług reguluje m.in. zagadnienia związane z kierowaniem pracowników do czasowego wykonywania pracy w Polsce w trybie oddelegowania. Kontrole PIP będą realizowane pod kątem prowadzenia przez pracodawcę delegującego rzeczywistej działalności gospodarczej (w stopniu znaczącym) w państwie wysyłającym oraz pod kątem tymczasowego wykonywania pracy na terytorium RP przez pracownika delegowanego. Inspektorzy sprawdzą również, czy ta grupa pracowników ma zapewnione warunki zatrudnienia nie mniej korzystne niż wynikające z Kodeksu pracy i innych przepisów regulujących prawa i obowiązki pracowników.

W 2019 r. prowadzone będą także kontrole dotyczące polskich firm delegujących pracowników do czasowego wykonywania pracy za granicą. Przeważnie realizowane będą – tak jak w latach ubiegłych – na podstawie wniosków zagranicznych organów właściwych o udzielenie informacji o konkretnych przypadkach delegowania pracowników z Polski. Zwiększająca się liczba cudzoziemców z krajów trzecich zatrudnionych w polskich przedsiębiorstwach oraz otrzymywane sygnały o nieprawidłowościach związanych z obecnością na zagranicznych rynkach pracy osób formalnie zatrudnionych w polskich podmiotach i delegowanych do czasowego wykonywania pracy za granicą (m.in. w Czechach, na Słowacji, w Estonii, na Litwie, w Danii) uzasadniają ukierunkowanie działań kontrolnych PIP w 2019 r. szczególnie na te podmioty.

Państwowa Inspekcja Pracy kontynuować będzie współpracę z organami właściwymi innych państw członkowskich UE/EOG i Szwajcarii. Wymiana informacji w sprawach dotyczących delegowania będzie się odbywać za pośrednictwem **Elektronicznego Systemu Wymiany Informacji na Rynku Wewnętrznym – IMI**, obsługiwanego przez pracowników Głównego Inspektoratu Pracy (biuro łącznikowe).

Ponadto za pośrednictwem IMI Państwowa Inspekcja Pracy nadal będzie powiadamiać przedsiębiorcę delegującego pracownika z terytorium RP o decyzji w sprawie nałożonej przez zagraniczne organy kontroli kary finansowej

lub grzywny administracyjnej, a także **powiadamiać o decyzji w sprawie wszczęcia postępowania egzekucyjnego** w celu uzyskania należności objętych sankcją finansową oraz prowadzić czynności egzekucyjne dotyczące ww. kar i grzywnien, związane m.in. z przekazaniem stosownych dokumentów do właściwych organów skarbowych.

Specjaliści Państwowej Inspekcji Pracy będą nadal:

- udzielać wyjaśnień, informacji i porad dotyczących warunków zatrudnienia pracowników delegowanych i obowiązków pracodawców delegujących pracowników na terytorium RP;
- prowadzić i aktualizować stronę internetową z informacjami na temat zasad i warunków delegowania pracowników do Polski;
- przyjmować kierowane do urzędu (w formie pisemnej lub elektronicznej) oświadczenia potwierdzające fakt delegowania pracowników do czasowego wykonywania pracy w Polsce oraz oświadczenia aktualizujące dane objęte obowiązkiem przekazania do Państwowej Inspekcji Pracy;
- udzielać porad prawnych pracownikom unijnym i członkom ich rodzin w zakresie dostępu do: zatrudnienia, przywilejów socjalnych i podatkowych, szkoleń, zasobów mieszkaniowych, kształcenia, nauki zawodu oraz szkolenia zawodowego dla dzieci pracowników unijnych, pomocy udzielanej przez urzędy pracy.

NOWE I PROJEKTOWANE REGULACJE PRAWNE

Z dniem 1 stycznia 2019 r. wejdzie w życie **nowelizacja Kodeksu pracy** przewidująca znaczące zmiany obowiązków pracodawców dotyczących prowadzenia **dokumentacji związanej ze stosunkiem pracy**. Oprócz kontroli przestrzegania nowych unormowań inspekcja pracy będzie prowadzić działalność informacyjną poświęconą omawianym zagadnieniom. Można się spodziewać, iż wzrośnie zapotrzebowanie na poradnictwo prawne w tym zakresie.

Jak już wcześniej zaznaczono, w 2018 r. trwały prace legislacyjne nad **ustawą o pracowniczych planach kapitałowych**. Przewiduje ona rozszerzenie zakresu zadań Państwowej Inspekcji Pracy o ściganie wykroczeń określonych w art. 106–107 ustawy i udział w postępowaniu w sprawach dotyczących tych wykroczeń w charakterze oskarżyciela publicznego, a także o kontrolę spełniania obowiązków wynikających z ustawy, w tym w szczególności obowiązku zawierania umów o prowadzenie PPK i umów o zarządzanie PPK oraz dokonywania wpłat do PPK.

W związku z wejściem w życie tych przepisów konieczne będzie przygotowanie kadrowe inspekcji pracy do realizacji nowych zadań.

Termin wejścia w życie ustawy to 1 stycznia 2019 r., z tym że jej stosowanie do określonych kategorii podmiotów następować będzie sukcesywnie, począwszy od 1 lipca 2019 r. Od tego dnia inspektorzy pracy będą realizować opisane wyżej obowiązki. Planowane są kontrole w celu wstępnej oceny funkcjonowania nowych przepisów.

W 2019 r. ma wejść w życie przygotowywana przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej *ustawa*

o rynku pracy uchylająca obowiązującą ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Kontrole inspektorów pracy będą uwzględniać również nowe przepisy regulujące wykonywanie pracy przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W związku z rozszerzonymi regulacjami prawnymi UE dot. **produktów biobójczych** oraz zagrożeniami zawodowymi, jakie ze sobą niosą, możliwa jest w krajach członkowskich intensyfikacja działań na rzecz bezpieczeństwa pracujących z użyciem tych produktów. Jeśli Komisja Europejska podejmie takie inicjatywy, **zwiększy się skala działań kontrolnych** o wynikające z ustawy o produktach biobójczych oraz związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy. Ponadto na forum UE szeroko dyskutowane są zagrożenia ze strony nanoform czynników chemicznych, co dodatkowo wpływa na zainteresowanie produktami biobójczymi wytwarzanymi w technologii nanocząsteczkowej.

Jednym z najważniejszych celów działalności PIP jest **zapobieganie zagrożeniom wypadkowym i zawodowym** oraz **promocja** kultury bezpieczeństwa i praworządności, w szczególności w **sektorze małych i średnich przedsiębiorstw**.

Zarówno pierwsze kontrole, jak i programy prewencyjne, kampanie, działania medialne, szkolenia i doradztwo mają pomóc pracodawcom w zarządzaniu bezpieczeństwem pracy. Wychodzimy z założenia, że działalność prewencyjna to przede wszystkim profesjonalna informacja, wskazywanie praktycznych rozwiązań, słowem – zachęcanie do stosowania obowiązujących przepisów, także poprzez bieżące kontrole.

Od 2016 r. w mikroprzedsiębiorstwach oraz w małych i średnich firmach realizowana jest **formuła pierwszej kontroli**. Instruktażowo-doradczy charakter działań w zakładach, które nie były dotychczas kontrolowane, ma duże znaczenie prewencyjne i poznawcze. Inspektorzy pracy wskazują pracodawcom nieprawidłowości z zakresu prawa pracy, w tym bhp, przeprowadzają analizę prawnotechniczną oraz stosują środki prawne (decyzje, wystąpienia i polecenia). Określają czas na wyeliminowanie uchybień i nie stosują okresowo sankcji, o ile kontrola nie ujawni rażących naruszeń przepisów bhp czy bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia.

W 2019 r. planujemy również:

- inaugurację **3-letniej kampanii prewencyjno-kontrolnej (2019-2021)** skierowanej do wybranej branży przetwórstwa spożywczego:

Bezpieczeństwo i higiena pracy w zakładach zajmujących się obróbką mięsa

W I etapie kampanii pracodawcy z ww. branży, cechującej się dużą liczbą zagrożeń i wypadków przy pracy, przejdą szkolenia oraz będą dostosowywać swoje firmy do obowiązujących przepisów bhp przy wsparciu inspektorów pracy. Przekaz kampanii promowany będzie w mediach, a także za pośrednictwem strony internetowej www.bhpnatak.pl przygotowanej przez inspekcję pracy. Zaplanowano specjalistyczne wydawnictwa, materiały szkoleniowe, w tym filmy instruktażowe. Planuje się również przeprowadzenie badań społecznych na próbie pra-

codawców z branży objętej kampanią, pod kątem oceny skuteczności działań medialnych i stanu bezpieczeństwa pracy;

- III etap kampanii informacyjno-edukacyjnej **„Pracuj legalnie”**, której zadaniem jest popularyzowanie wśród pracodawców i pracowników zasad zatrudniania zgodnych z obowiązującymi przepisami. Kampania będzie promowana w radiu, prasie i Internecie - m.in. za pośrednictwem newsletterów dla pracodawców i mediów społecznościowych. Zaplanowano emisję filmów – świadectw dotyczących konsekwencji podejmowania pracy nielegalnej, które będą wyświetlane na ekranach LCD w środkach komunikacji publicznej w największych miastach Polski przez cztery tygodnie. Przewidziano kontynuowanie szkoleń dla pracodawców i pracobiorców we współpracy z partnerami społecznymi. Zaplanowano ponadto zorganizowanie międzynarodowej konferencji podsumowującej kampanię. Równoległe z działaniami informacyjno-edukacyjnymi Państwowa Inspekcja Pracy prowadzić będzie kontrole legalności zatrudnienia;

- kontynuowanie działań informacyjno-edukacyjnych w ramach kampanii **„Czas pracy kierowców a wypadki drogowe”** rozpoczętej w 2018 r. pod hasłem „Nie prowadź bez przerwy”. Projekt podejmuje zagadnienia związane z czasem pracy kierowców i jego wpływem na wypadki przy pracy. W 2019 r. planuje się dalsze szkolenia nt. prawa transportowego oraz promocję kampanii w mediach (m.in. poprzez prasę lokalną i emisję spotu radiowego), a także tematyczną stronę internetową, materiały edukacyjne, wydawnictwa dla pracodawców i kierowców. Państwowa Inspekcja Pracy zorganizuje również warsztaty tematyczne w związku z obchodami Międzynarodowego Dnia Kierowcy Zawodowego;

- realizowanie działań **informacyjno-edukacyjnych w budownictwie**, których celem jest zapobieganie wypadkom w tej branży, w szczególności poprzez:

- popularyzację wiedzy o skutkach zagrożeń i sposobach przeciwdziałania im oraz inspirowanie przedsiębiorców budowlanych do przeglądu i poprawy warunków pracy;
- propagowanie bezpiecznych zachowań oraz uświadamianie zagrożeń występujących na budowie w czasie szkoleń i spotkań informacyjnych dla pracodawców i pracowników;
- wdrażanie podwyższonych standardów w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Adresatami programu są pracodawcy i przedsiębiorcy zatrudniający do 50 osób, wykonujący roboty budowlane samodzielnie lub jako podwykonawcy na większych inwestycjach budowlanych;

- kontynuowanie programów prewencyjnych **„Zdobądź Dyplom PIP” (w tym dla zakładów usług leśnych)**, **„Prewencja wypadkowa** oraz programu **„Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu w miejscu pracy”**. Systematycznie aktualizowane i uzupełniane są narzędzia wspomagające pracodawców w samokontroli warunków pracy. Rezultatem planowanych zadań powinna być zmiana nastawienia i świadomości w zakresie praworządności w stosunkach pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy w podmiotach objętych działaniami prewencyjnymi PIP;

- inicjowanie **przedsięwzięć w sprawach ochrony**

pracy w rolnictwie indywidualnym. PIP popularyzuje wiedzę o zagrożeniach przy pracy w gospodarstwie rolnym poprzez systematyczne szkolenia, pogadanki i konkursy dla rolników, ich rodzin i osób mieszkających na wsi;

- kontynuowanie programu „**Kultura bezpieczeństwa**” skierowanego do młodzieży wchodzącej na rynek pracy (we współpracy z kuratoriami oświaty i zainteresowanymi szkołami ponadgimnazjalnymi, samorządami oraz partnerami społecznymi). W trakcie programu nauczyciele korzystają z podręcznika Centralnego Instytutu Ochrony Pracy PIB oraz publikacji edukacyjnych i multimedialnych inspekcji pracy, a uczniowie z poradnika „W pierwszej pracy”, napisanego przez pracowników PIP i wydanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W 2019 r. organizowane będą kolejne edycje **konkursów** promujących problematykę ochrony pracy i aktywność osób zaangażowanych w działania na rzecz bezpieczeństwa pracy, m.in.:

- „**Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej**” – w szczególności dla zakładów, które wdrożyły system zarządzania bhp i ograniczyły zagrożenia wypadkowe; konkurs promuje najlepsze rozwiązania dot. warunków pracy oraz inspiruje innych pracodawców do eliminacji lub ograniczania zagrożeń występujących w ich zakładach; zwycięzcy wyłaniani są w 3 kategoriach w zależności od wielkości zatrudnienia;
- „**Poznaj swoje prawa w pracy**”, którego celem jest promocja aktywnych postaw i osiągnięć uczniów szkół ponadgimnazjalnych w zakresie wiedzy o bhp i prawie pracy oraz popularyzowanie idei kultury bezpieczeństwa;
- „**Bezpiecznie od startu**” – dla uczniów z zakładów rzemieślniczych.
- „**Najaktywniejszy społeczny inspektor pracy**”, którego celem jest promowanie działalności społecznych inspektorów pracy.

Działalność kontrolną i prewencyjną w znacznym stopniu wspierają **wydawnictwa** Państwowej Inspekcji Pracy. Budowana latami baza wiedzy stanowi doskonałe źródło informacji dla pracodawców i pracowników. Dużym zainteresowaniem cieszą się szczególnie *Listy kontrolne z komentarzem*, wykorzystywane zwłaszcza w czasie programów prewencyjnych. Wszystkie publikacje są dostępne na stronie www.pip.gov.pl, a wybrane pozycje również w wersji papierowej. W 2019 r. przewidziane są nowe tytuły.

Zaangażowanie Państwowej Inspekcji Pracy w międzynarodowe inicjatywy, zwłaszcza podejmowane przez

Komisję Europejską i Komitet Wyższych Inspektorów Pracy (SLIC), pozwala realizować unijne priorytety w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Eksperti PIP uczestniczyć będą w spotkaniach międzynarodowych **grup roboczych** działających w ramach SLIC oraz **zespołów eksperckich** Komisji Europejskiej, jak np. Grupy Współpracy Administracyjnej (ADCO). Mając na uwadze realizację priorytetów KE dotyczących bhp na lata 2014-2020, wspomniane gremia będą zajmowały się oceną ryzyka zawodowego, zapobieganiem nowym zagrożeniom w środowisku pracy, chorobami zawodowymi i postępowaniem z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi, jak również zapewnieniem minimalnych wymagań bhp przy użytkowaniu przez pracowników maszyn i urządzeń oraz sprzętu roboczego.

W związku z nasilającym się zjawiskiem transgranicznego świadczenia pracy i potrzebą skuteczniejszego zwalczania nielegalnego zatrudnienia, PIP weźmie udział w inicjatywach **Europejskiej Platformy na rzecz usprawnienia współpracy w zakresie zapobiegania pracy nierejestrowanej**.

Cenna i rozwijająca dla naszego urzędu będzie możliwość udziału polskich inspektorów pracy w wizytach studyjnych w instytucjach partnerskich za granicą w ramach **Programu Wymiany Inspektorów Pracy**, realizowanego przez Komitet SLIC, jak również **Programu Wymiany Personelu**, proponowanego przez ww. Platformę. Inicjatywy te dotyczą odpowiednio problematyki bezpieczeństwa i higieny pracy oraz zwalczania pracy nierejestrowanej.

Przewidziano również kontynuację współpracy z **inspekcjami państw członkowskich** obejmującej: wymianę informacji o pracownikach delegowanych, wspieranie działań nadzorczo-kontrolnych w obszarze nadzoru rynku maszyn i urządzeń, jak również wymianę dobrych praktyk służących zapewnieniu godziwych i bezpiecznych warunków pracy dla osób zatrudnionych w Polsce i Polaków pracujących poza krajem.

Państwowa Inspekcja Pracy podejmować będzie również szereg działań o charakterze dydaktyczno-szkoleniowym, w tym w ramach **Międzynarodowej Sieci Instytutów Szkoleniowych w Dziedzinie Pracy (RIIFT)**.

Przypadający w 2019 r. jubileusz 100-lecia inspekcji pracy będzie przyczynkiem do zorganizowania w Ośrodku Szkolenia Państwowej Inspekcji Pracy we Wrocławiu **międzynarodowej konferencji** z udziałem zagranicznych partnerów PIP. Uroczyste spotkanie umożliwi dyskusję i wymianę doświadczeń w międzynarodowym gronie ekspertów, zwłaszcza w obszarze szans i zagrożeń dla świata pracy związanych z przemysłem 4.0.

